HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לעולם מצילין מזון ג' סעודות. מדלגי אמר מרגע ליה ליה דרבי חידקא: **מכלל דאמרת קמא שלש סעודות סבירא ליה.** דהאמי לא איפליגו אלא דת"ק סבר מה שעבר כבר לא יעיל ורבי יוסי יעיל: **אמתי.** קערה גדולה היא וגופין הם גפנים מתכל מנעלי בתים ומחלקין לעניים ב' סעודות ליום מיום ליום: **לא יטול.** כיון דיש לו ממלא גוחל לעניים: **קופה.** מעות הן לפרנס עניים בני טוביס דזיל להו מילתא דתמהי וממחלקין מע"ס לע"ם: **י"ד סעודות לא יטול מן הקופה.** שהרי יכול להממתין לע"ס שבאה תבל כשיש לו מזון י"ב יטול שהרי לא מחלק עוד על שיגיע ע"ס והרי לשבעה ימי שבת לריכין י"ד סעודות: **אלניה בשבתא.** שהרי מתכלכה סמוך לערב ולא מצטרך לאכול בלילה. ואף על גב דלממרינן לקמן לעולם יסדר תדס שלשתו במוצאי שבת ה"מ למתן לתפשר ליה: **בשעיתא מוסיפין ליה.** בתמיה: **אלא הא מני ר' עקיבא היא.** ולענין סעודה שבת במתן לתפשר ליה ליכא למימר כרבנן וליכא למימר כרבי חידקא ומיהו הכי לצריך לברויות יעשה שבתו חול ולא יחטיס כבוד שבתותיו: **אין פותחין לעני העובר ממקום למקום.** שתינו לן בלילה תלמי: **מכלל.** הלקוח בפונדיון כשהשער ד' סתין בשלע והפונדיון אחד מי"ב בדינר דהוא אחד ממ"ח בשלע ושיערו לו חכמים ככר זו לשתי סעודות היום והלילה: **לן נותנין לו פרנסה ליום.** לקתן מפרש מאי היא שהרי סעודה של לילה בכלל ככר היא וככר זו משערינן בעירובין (דף פב:) למזון שתי סעודות לעירובי תחומין: **ואם שבת.** תלמי בשבת: **מאי פרנסה ליום.** הא קבל ליה סעודת הלילה: **כי סדיה.** לבדין פולטר"ש להניח אתת מלאכותיו: **שוב אינו מדיחן.** דתין הדחה זו תלמ לאחל: **תבלו של משיח.** כדאמרי' בכתובות (דף קיב:) דור שבן דוד בא בו קטיגוריא בתלמידי חכמים שנאמר ועוד הא עשיריה וגו' (ישעיה יא). תבלי לשון תבלי יולדה (הושע יג): **בני מלריס.** כלומר אין לה קץ: **או תפענג.** בתר וקרמת לשבת עונג כתיב:

נחלת

במנחה מצילין מזון סעודה אחת. מכאן משמע דזמן סלילה שלישית בשבת היא מן המנחה ולמעלה דלא כאומס שאומרין סעודת שחרית ומברכין ביומים ומיהו מהא דאמרינן בפסחים בפ"ק (דף יג.) י"ד שאל להיות בשבת[א] משייר מזון שתי סעודות[ב] אין דאיה מדאין שאין לעשות ג' סעודות שאין סעודות שחרית דהא כיון שאוכל הכל שחרית[ג] משיב כסעודה אחת ועוד אומר ר"י שים כאן מיסור ברכה שאינה לריכה כדאי' בפ' בא לו (יומא דף ע.) גבי ובעשור שבחומש הפקודים דקאמר ומיתי ס"ת אחריני ונקרי ג"ר שמעון בן לקים מפני ברכה שאינה לריכה: **מכבר בפונדיון בו'.** היינו כר' יוחנן בן ברוקא דאמר בכבר בפונדיון מד' סתין בשלע שתי סעודות לעירוב ופליג התם (עירובין דף פב:) אדרבי ממיר ודבי יהודה שאומרים התם שיעור אחר:

והא דתנן אין פותחין בו' נימא רבנן היא ולא רבי חידקא. אומר ר"י דאין לפרש שבת נותנין לו מזון ג' סעודות דהיינו כשבת שהרי ע"ס לעת התוכל דמשמע יפשוט שם שתין רגילות כל כך ללכת ערב שבת ובשביל שבת נותנים לו סעודה אתת יותר ממה שנותנין לו בשאר ימים דא"כ היכי ניתא לרבנן ולא תן לו כי אם ד' סעודות אתת שהשיג עמו דמלווין בהדיה ושלשה שנתנו לו וכשיאכל אתת בערב שבת לא יאמרו לו אלא רק ג' סעודות ואותן יאכל בשבת וא"כ תיקשי נמי לרבנן וכי אזיל ריקן אזיל כדפריך בסמוך ומיהו ליכא למימר דבשמוך לרבנן נמי פריך אבל קשה דכי משני דמלווין ליה סעודה בהדיה לא תירץ כלום לר' חידקא דאין לו בשבת כ"ש שלש סעודות ולר' חידקא נריך ד' ונראה לר"י דבשבת בע"ס לעת התוכל נותנין לו מזון ג' סעודות כמו בשאר ימים ואם בא לשאול ג' סעודות וקאמר לימא רבנן היא ולא רבי חידקא דלרבנן ניתא שים אין בידו ה' סעודות בתחילת שבת ואותה שהשיג עמו יאכל בע"ס ומאותן ה' סעודות יאכל ג' בשבת ואתת במוצאי שבת ואכיא יולך עמו אלא לרבי חידקא דאמר יאכל בשבת ואתת ד' בשבת ואתת להולך עמו למאר ג"כ מה יאכל במוצאי שבת ואכיא לממרינן ליה מה להוה לך למיכל בתפוקי שבתא תבל בשבת כדתמרי' לעיל דהתם ממרינן ליה כדי שלא יהא ניזון מן הצדקה אבל הכא כגון שהוא ניזון ולהכי נוטל כל צורכו ומשני דליכא סעודה בהדיה ממתן היה סבור שהיה פשוט למקשה שהסעודה שיולך עמו נותנין לו בתאב בשבת אע"פ שבשאר ימים נותנין לו סעודה שיולך עמו עם אתרות בע"ס אין נותנין לו אותה על שילך לפי שאינו הולך מיד עד אתר השבת ולכך היה סבור שהמקשה לא היה יודע שהשיג סעודה עמו ואין לו בתחילת השבת אלא ד' להכי משני ליה דליכא סעודה בהדיה והמקשה משיב דפשיטא ליה דליכא סעודה בהדיה אך קשה ליה כיון דמתרלת דליכא לכולהו וכי תזיל בריקן תזיל שכאו שהשיג עמו לכתן כן ישתה עמו בשתו מכתן ומשני דמלווין ליה כו':

דמלווין סעודה בהדיה. וה"ת ג"כ אתתי נותנים לו ג' סעודות כיון שמשיג אתת עמו יתנו לו אתת ויאכל אתת והאתת יולך עמו וי"ל דאין אתלקין תמתי בלילה אלא ביום זמן שנותנין לו שיש שיאכל אתת מיד ואתת בלילה במקום שיהיה ואתת להולך עמו למאר: **לפי שאין קבע לשתיה.** מכאן יש ללמוד בלילה כשרולה להתענות למאר למאר תכיה אע"פ שאינו יכול לאכול אם לא התנה לפי שהמתמת כשבירך סילק דעתו מלאכול מלאתות ודאי לא סילק דעתו כדאתר דאין קבע לשתיה והיכא דלא שכיח יין אע"ג דסילק דעתו מן היין ה"ה ממיס לא סילק דעתו ומיהו תומר ר"י דשמא דוקא בימיהם שהיו קובעין עצמן לשתיה אתר תכילה אתרו דאין קבע לשתיה אבל בדיעבד לא אידון לא סילק דעתו ובי"ת פירש במסכת תענית (דף יב.) שאף לאתר שיצן מותר לשתות על פי הירושלמי ואין ר"י רולה להקל כל כך כיון שלא מצא בהדיה בש"ס שלנו [עיין תוספות תענית יב: ד"ה ניסן]:

רוצם

תורה אור השלם

1 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֹכְלֵהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה:
שמות טז כה

2 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְיָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:
מלאכי ג כג

3 יוֹם עֻבְרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה יוֹם שֹׁאָה וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יוֹם עָנָן וַעֲרָפֶל:
צפניה א טו

4 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם בּוֹא גּוֹג עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים תַּעֲלֶה חֲמָתִי בְּאַפִּי:
יחזקאל לח יח

5 אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְיָ דִּבֵּר:
ישעיהו נח יד

רבינו חננאל

ולפיכך שנינו שמציל מזון ג' סעודות, ומתניתין מחוורתא דלא כר' חידקא. **כלי** מאכל אינו מדיח אלא מה שצריך לוכל בו בשבת לפי זמן סעודותיו, אבל כלי שתייה כל היום, שאין קבע לשתייה.

לעזי רש"י

פולטר"א [פילטרי"ש]. לבד.

מוסף רש"י

נחלה בלי מצרים. כמה ימים ולקדמה וגו'. לא כתכריסס שנאמר (שם יג). הסרן אשר אתה עובר שמה, ויעקב אמר את השבט, שנאמר (שם גג) ויתן את פי העיר, שקבע תמונין עם למלומי תמה כך פי' ר' שמעון (ישעיה נח יד).

מוסף תוספות

א. מבערין את הכל מלפני השבת. תוס' הרש"ש.
ב. אבל מזון ג' סעודות אין משיירים משום דחמין אסור מד' שעות ולמעלה. תוס' הרש"ש. ג. (ד)אף אם יחלוק סעודה אחת לשתי סעודות. תוס' הרש"ש.

א מיי' פ"ט מהלכות מתנות עניים הלכה יג סמג עשין קסב טור שו"ע יו"ד סימן רנג סעיף ג ב:
לא ב מיי' פ"ל מהלכות שבת הלכה ז סמג עשין ל טוש"ע או"ח סי' רמב:
לב ג מיי' פ"ז מהלכות מ"ע סמג עשין קסב טוש"ע יו"ד סימן רנ סעיף ד:
לג ד מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שכג סעיף ו:
לד ה מיי' פ"ל שם הלכה ט סמג עשין ל טוש"ע או"ח סימן רלח סעיף ג: